

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
ZESPÓŁ REALIZACJI
BADAŃ
INTERNET:

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17
<http://www.cbos.pl>

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89
E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/8/99

STOSUNEK DO KARY ŚMIERCI

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, STYCZEŃ '99

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Po kilkuletnim moratorium na wykonywanie kary śmierci, w obowiązującym od 1 września '98 polskim kodeksie karnym kara ta przestała istnieć. Jednak w obliczu wstrząsających przypadków bestialskich zbrodni, związanych z obserwowaną od pewnego czasu ogólną brutalizacją aktów przestępczych, nie zakończyła się dyskusja nad zasadnością jej stosowania. W Sejmie przygotowywany jest projekt nowelizacji kodeksu karnego zmierzający do zaostrzenia polityki karnej. W tym kontekście mówi się też o przywróceniu kary śmierci. Nowym, ważkim elementem w tej dyskusji jest wypowiedź papieża Jana Pawła II przeciwko stosowaniu kary śmierci zawarta w orędziu noworocznym.

W styczniowym sondażu¹ zapytaliśmy ankietowanych o stosunek do kary śmierci.

Tabela 1

w procentach

Stosunek do kary śmierci ²	Wskazania według terminów badań									
	XI '87	IX '89	XI '90	III '91	IV '94	X '95	IV '96	IV '97	III '98	I '99
Zwolennicy	60	52	63	62	56	66	74	74	76	77
Przeciwnicy	28	27	28	29	28	26	19	20	15	18
Trudno powiedzieć	12	21	9	9	16	8	7	6	9	5

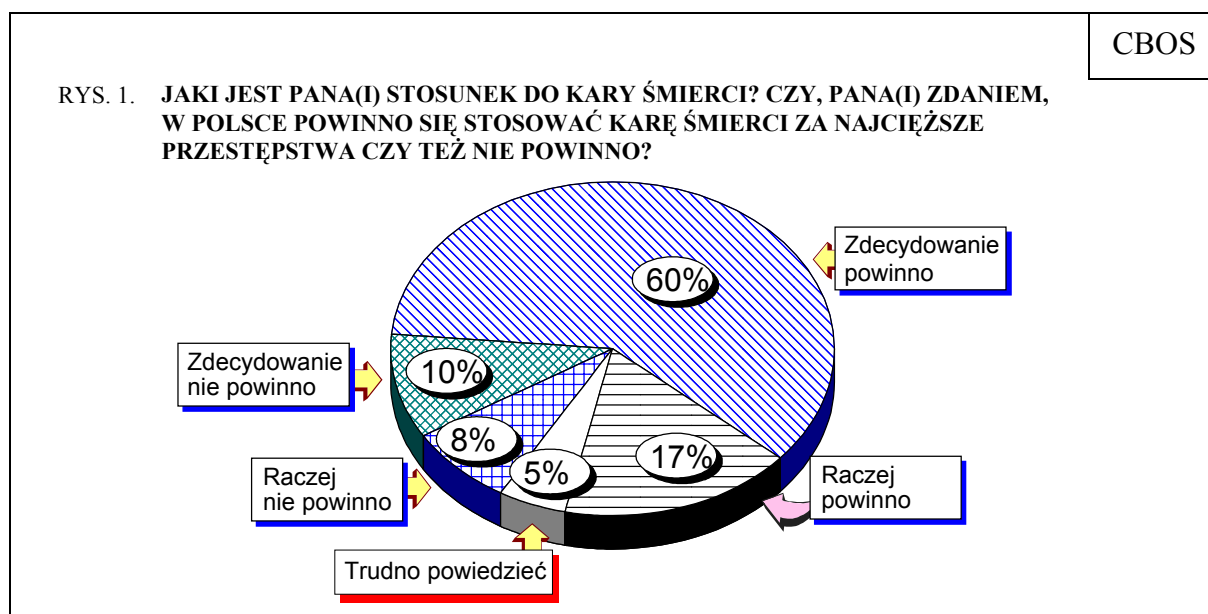
W ciągu ostatnich dwunastu lat zwolennicy stosowania kary śmierci niezmiennie mieli bezwzględną przewagę nad jej przeciwnikami. Najniższy odsetek opowiadających się za karą śmierci odnotowaliśmy w roku '89, po czym ich liczba wzrosła w roku '95 do dwóch trzecich, a w roku '96 - do trzech czwartych ogółu respondentów i ten poziom utrzymuje się do dzisiaj.

¹ Sondaż „Aktualne problemy i wydarzenia” (104) zrealizowano w dniach 6-12 stycznia '99 na liczącej 1143 osoby reprezentatywnej próbie losowo-adresowej dorosłych mieszkańców Polski.

² W latach '87 i '89 pytanie brzmiało: „Dużo dyskutuje się obecnie nad stosowaniem kary śmierci. Czy widzi Pan(i) potrzebę stosowania takiego wyroku przez sądownictwo w Polsce?” z odpowiedziami „tak” - „nie”. W latach '90 - '97 pytaliśmy: „Jaki jest Pana(i) stosunek do kary śmierci? Czy jest Pan(i) za zniesieniem czy też za utrzymaniem kary śmierci?” (z odpowiedziami od „zdecydowanie za utrzymaniem” do „zdecydowanie za zniesieniem”). W roku '98 zapytaliśmy: „Czy, Pana(i) zdaniem, byłoby słuszne czy też niesłuszne przywrócenie kary śmierci za zabójstwo?” (z odpowiedziami od „zdecydowanie słuszne” do „zdecydowanie niesłuszne”). W obecnym sondażu pytanie brzmiało: „Jaki jest Pana(i) stosunek do kary śmierci? Czy w Polsce powinno się stosować karę śmierci za najcięższe przestępstwa czy też nie powinno?” (z odpowiedziami od „zdecydowanie powinno” do „zdecydowanie nie powinno”).

Liczba przeciwników natomiast aż do roku '95 była mniej więcej stała, nieco przekraczając jedną czwartą ankietowanych. Od roku '96 obserwujemy jej spadek. Obecnie nie przekracza jednej piątej ogółu badanych.

Warto podkreślić, że bardzo mała liczba respondentów powstrzymuje się od zajęcia stanowiska w tej sprawie. Trzeba też dodać, że wśród osób opowiadających się za karą śmierci wyraźną większość stanowią zdecydowani zwolennicy jej stosowania. Stanowią oni ponad połowę ogółu badanych.

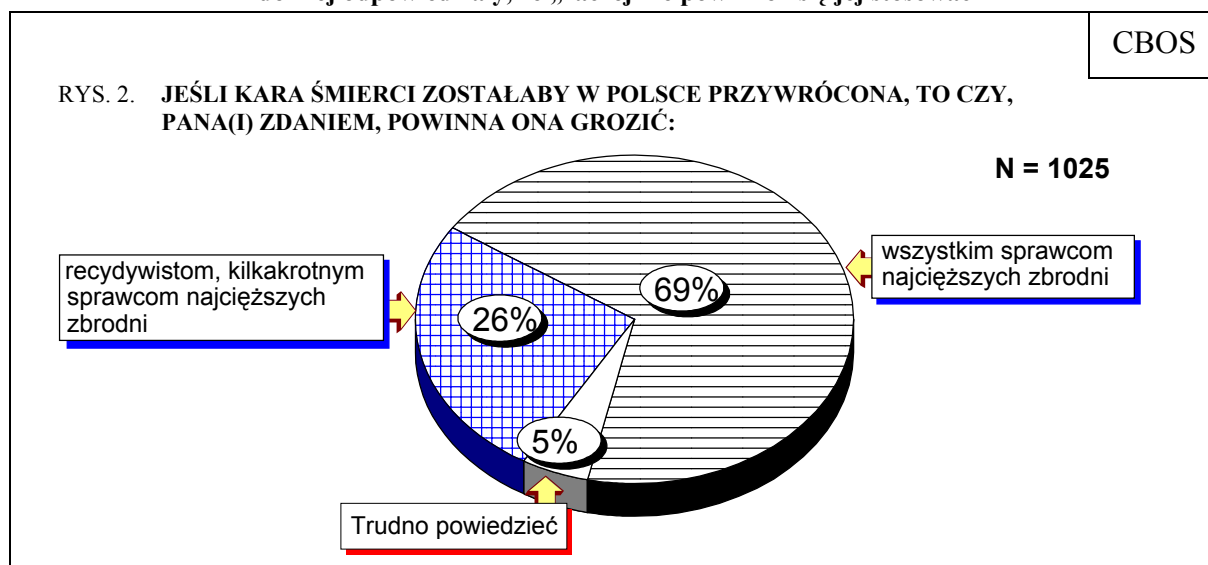

Mniejszy niż wśród ogółu badanych odsetek zwolenników kary śmierci można spotkać wśród mieszkańców największych miast, badanych z wyższym wykształceniem, uczniów i studentów, osób należących do kadry kierowniczej i inteligencji, a także określających swoje poglądy jako prawicowe. W każdej z tych grup stanowią oni jednak bezwzględną większość.

Jedyną grupą, spośród wyróżnionych w naszych badaniach, w której odsetki opowiadających się za karą śmierci i przeciwnych jej stosowaniu się równoważą, są osoby biorące udział w praktykach religijnych kilka razy w tygodniu.

Badanym zadaliśmy także pytanie, komu - ich zdaniem - powinna grozić kara śmierci, jeśli zostałaby ona przywrócona: czy recydywistom, kilkakrotnym sprawcom najcięższych zbrodni czy też wszystkim sprawcom najcięższych zbrodni. Zdecydowanie przeważa pogląd, iż jeśli kara śmierci miała zostać przywrócona, to powinna ona grozić wszystkim sprawcom najcięższych zbrodni.

Odpowiedzi zwolenników kary śmierci oraz osób, które określając swój stosunek do niej odpowiedziały, że „raczej nie powinno” się jej stosować

Zapytaliśmy także, od jakiego wieku sprawcy mogłaby być - zdaniem badanych - orzekana kara śmierci?

CBOS

Od jakiego wieku sprawcy mogłaby być, Pana(i) zdaniem, orzekana kara śmierci?	N = 1025
Od 10 do 14 lat	4%
Od 15 lat	8%
Od 16 lat	13%
Od 17 lat	6%
Od 18 lat	41%
Od 20 lat	10%
Od 21 lat	6%
Od 22 i więcej lat	7%
Trudno powiedzieć	5%

W sumie 31% badanych (poza zdecydowanymi przeciwnikami kary śmierci) uważa, że w przypadku przywrócenia kary śmierci mogłaby ona być orzekana wobec osób niepełnoletnich, natomiast 23% sądzi, że dopiero wobec sprawców, którzy ukończyli co najmniej 20 lat.

Opracował
Michał STRZESZEWSKI

1A N E K S

Tabela 1. Jaki jest Pana(i) stosunek do kary śmierci? Czy, Pana(i) zdaniem, w Polsce powinno się stosować karę śmierci za najcięższe przestępstwa czy też nie powinno?

(%)

	Powinno	Nie powinno	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	77	18	6	1143
Płeć				
Mężczyźni	77	19	4	542
Kobiety	77	16	7	601
Wiek				
18-24 lat	74	18	7	163
25-34	73	23	4	201
35-44	78	18	4	219
45-54	82	14	5	234
55-64	80	16	4	145
65 lat i więcej	73	17	10	181
Miejsce zamieszkania				
Wieś	80	14	6	420
Miasto do 20 tys.	78	18	3	141
od 21 do 100 tys.	77	16	7	216
101-500 tys.	76	20	4	229
501 tys. i więcej mieszk.	66	28	6	134
Wykształcenie				
Podstawowe	80	14	6	361
Zasadnicze zawodowe	83	13	4	298
Średnie	74	20	6	379
Wyższe	60	35	6	105
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	59	37	4	79
Prac.umysł.niż.szczebła	72	26	2	122
Pracownicy fiz.- umysł.	75	19	6	95
Robotnicy wykwalifikowani	78	15	7	116
Robotnicy niewykwalifik.	77	18	5	62
Rolnicy	91	6	3	74
Pracujący na własny rach.	86	10	4	51
Bierni zawodowo				
Renciści	81	11	8	119
Emeryci	78	17	6	218
Uczniowie i studenci	65	25	10	56
Bezrobotni	80	14	6	85
Gospodynie domowe i inni	80	15	6	64
Pracuje w:				
sferze budżetowej	73	20	7	126
sekt. państw., publicznym	75	21	4	125
sp. wiaśc. pryw. i państwa	74	23	3	103
sekt. pryw. poza rolnict.	74	21	5	191
prywatnym gosp. rolnym	93	5	2	82
Dochody na jedną osobę				
Do 275 zł	82	11	6	244
276 - 399	82	14	4	173
400 - 549	72	21	7	246
550 - 799	72	25	3	179
Powyżej 799 zł	78	18	4	137
Ocena własnych war. mater.				
Złe	83	12	5	320
Średnie	75	19	6	577
Dobre	74	21	5	246
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	42	41	17	66
Raz w tygodniu	78	15	7	550
Kilka razy w miesiącu	81	15	4	171
Kilka razy w roku	82	17	2	257
W ogóle nie uczestniczy	74	23	3	95
Poglądy polityczne				
Lewica	87	12	1	253
Centrum	77	18	6	358
Prawica	75	21	3	280
Trudno powiedzieć	69	19	12	250